

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Första Kammaren. N:o 22.

Lördagen den 14 april, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett kronan tillhörigt, i Säfve socken och Vestra Hisings härad af Göteborgs och Bohus län beläget jordområde;

n:o 30, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en Kongl. Maj:t och kronan såsom danaarf tillfallen andel af tomten n:o 4 i kvarteret Plantan i Upsala stad;

n:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift af ett postmästaren A. Torbiörnssons sterbhus till betalning ådömdt belopp;

n:o 32, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter kakelugnsmakaren G. D. Granlund;

n:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Basebo n:o 1 i Kalmar län;

n:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från Kungsgården Noret i Kopparbergs län;

n:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från kronolägenheten Stora Trädgården i Helgona socken af Södermanlands län; samt

n:o 36, i anledning af Riksdagens år 1887 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1886.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till nedannämnda delar af riksdagsbeslutet:

- n:o 1, ingressen;
- n:o 2, slutmeningen;
- n:o 3, angående kreditivsummorna;
- n:o 4, angående val af komiterade för tryckfrihetens vård;
- n:o 5, angående ändrad lydelse af § 30 i lagen om tillsättning af presterliga tjenster den 26 oktober 1883;
- n:o 6, om upphäfvande af förordningen angående plikt och straff för dem, som försumma beivrande af katekesförhör, den 4 december 1765;
- n:o 7, angående upphörande af klockares brefbäringsskyldighet;
- n:o 8, angående ändring af gällande stadganden till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Vesterbottens och Norrbottens län;
- n:o 9, angående förändrad lydelse af §§ 34 och 144 konkurslagen den 18 september 1862;
- n:o 10, angående utarbetande af förslag till ny kyrkolag m. m.;
- n:o 11, angående ansvarsfrihet för fullmäktige i riksgäldskontoret;
- n:o 12, angående ändringar i rikets grundlagar;
- n:o 13, angående verkställd omröstning öfver högsta domstolens ledamöter;
- n:o 14, angående verkställt val af justitieombudsman och hans suppleant;
- n:o 15, angående upphäfvande af föreskriften om förnyelse af intekning för fordran;
- n:o 16, angående ändrad lydelse af § 59 konkurslagen den 18 september 1862; samt
- n:o 17, angående villkoren för tillverkning af bränvin m. m.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 9 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 38, i anledning af väckta motioner om ändring af förordningen angående sparbanker den 1 oktober 1875.

*Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.*

1 punkten.

Herr Fröberg: Såsom af betänkandet synes, har jag reserverat mig emot utskottets förslag. Jag ber att med några ord få angifva skälen därför. Jag anser nemligen, att utskottet, med anledning af de i ämnet väckta motioner, bort gå vida längre än utskottet gjort

och sålunda bort föreslå långt mera genomgripande förändringar i den nuvarande sparbankslagen, kongl. förordningen angående sparbanker den 1 oktober 1875, ty denna lag är, enligt min åsigt, särdeles otillfredsställande.

Om ny lagstiftning angående sparbanker.
(Forts.)

Så innehåller den icke någon bestämmelse derom, att reglemente för sparbank ovilkorligen skall af offentlig myndighet, det vill säga i detta fall Konungens befallninghafvande, fastställas, utan medgifves tvärtom, att en sparbank kan få komma till stånd utan att ega ett reglemente, som vunnit en sådan fastställelse. Mig synes, att en sparbanksinrättning, som har till ändamål att af allmänheten emottaga penningar till förvaltning, icke bör få utöfva denna verksamhet anordledes än i enlighet med ett af vederbörande myndighet fastställt reglemente och sedan sålunda en undersökning från det allmännas sida egt rum, huruvida den tilltänkta sparbankens verksamhet kan komma att utöfvas på ett sätt, som öfverensstämmer med det med sparbank afsedda ändamålet. Jag kan icke heller finna, hvarför ett sparbanksreglemente skall mindre behöfva fastställelse än reglementen för andra enskilda bankinrättningar.

Vidare anser jag sparbankslagen vara bristfällig derutinnan, att den icke innehåller något förbud för ledamöterna uti sparbanksstyrelsen äfvensom de vid sparbank anstälde tjänstemän att, vare sig som låntagare eller löftesmän, få ikläda sig betalningsansvar för de medel, hvilka de förvalta. Detta är en af de största bristerna, som vidlåda sparbankslagen. Man kan väl begära, men det är föga sannolikt, att en sparbanksstyrelseledamot skall, vid pröfningen af sin egen låneansökan, iakttaga samma stränghet, som förhållandet är, då han har att granska en annans. Är det nu så, att den lånesökande ledamoten af sparbanksstyrelsen bland de öfriga styrelsemedlemmarne åtnjuter ett odeladt förtroende, är det ju möjligt, att dessa eftersätta något af sin pligt i afseende på noggrannheten vid bedömandet af den ifrågavarande ledamotens låneansökan. Enligt min tanke böra sparbankens egna tjänstemän icke heller, såsom ty värr ofta nu är händelsen, få låna utaf bankens medel. Inom många sparbanker finnas tjänstemän, som utöfva en dominerande verksamhet, och det är just desse, som ofta styra hela inrättningen. Det *kan* också hända att t. ex. en ledamot af styrelsen erhåller ett lån, för hvilket den ställda säkerheten sedermera blir allt sämre och sämre, och då är det icke sannolikt, att han själf blir den, som påyrkar säkerhetens förstärkande eller åtgärders vidtagande för detta ändamål. Detta blir ett åliggande för de öfriga styrelseledamöterna, och huru obehaglig deras ställning i ett sådant fall skall vara, är lätt att inse. Frånvaron af förbud för styrelseledamöter och tjänstemän att låna har ock, på sätt en af motionärerna i denna fråga, herr Falk, upplyst, medfört, att det ofta inträffat, att styrelsens ledamöter och tjänstemännen, emot tvifvelaktiga eller rent af värdelösa säkerheter, upplånat en stor del af de under sparbankens förvaltning stående medel. Hvad följderna deraf kan blifva behöfver jag icke närmare framhålla. Att det icke kan blifva annat än förluster, derom är jag öfvertygad. Jag har själf varit i tillfälle att bevittna det förhållande, att en sparbank på en utaf sina styrelseledamöter,

Om ny lagstiftning angående sparbanker.

(Forts.)

som af banken fått lån, förlorat ett ganska stort belopp, så vidt jag minnes, omkring 10,000 kronor. Nu invänder man möjligen, att till ledamöter uti en sparbanksstyrelse utses vanligen hederligt och godt folk, så att några sådana föreskrifter, som de ifrågavarande, icke äro af behofvet påkallade. Ja, jag hoppas att det i allmänhet sker så, men att det icke alltid varit förhållandet, det visar erfarenheten. I det fallet återoppar jag såsom exempel de sparbankskandaler, som de senare åren inträffat. Enligt en kongl. kungörelse af den 10 april 1863 förbjudas förvaltare af allmänna kassor och de vid dessa anstälde tjänstemän att från dessa kassor erhålla lån äfvensom att därför borga. Jag tror, att samma skäl, som tala för en dylik anordning i afseende på förvaltningen af allmänna kassor, äfven förefinnas beträffande ledamöterna uti en sparbanksstyrelse samt de vid banken anstälde tjänstemännen. Samma motiv synes mig i lika, om icke i högre grad mana till vidtagande af någonting dylikt i afseende å sparbankerna. Nu har emellertid utskottet ansett, och detta med allt skäl, att det icke är med sparbanks fördel öfverensstämmande att styrelseledamöter och tjänstemän i sparbank få borga för lån af bankens medel, och därför föreslår också utskottet i den föredragna punkten, att en skrivelse må aflåtas till Kongl. Maj:t för att åstadkomma en lagstiftning i detta syfte. Jag vill då fråga, huruvida det icke är mera vådligt att tillåta styrelseledamöter och tjänstemän uti en sparbank att få lån af dess medel än att få ikläda sig borgen därför. Det ligger ju icke någon förmån uti att få borga, men deremot är det, om lånebehofvet är stort, mycket lockande för styrelsens ledamöter att låna de medel, hvilka de sjelfva förvalta. Utskottet torde följdriktigt hafva bort tillstyrka snarare meddelande af förbud för styrelseledamöter och tjänstemän vid sparbank att erhålla lån af bankens medel än af förbud för dem att för sådana lån borga.

Utskottet har anfört såsom skäl, hvarför utskottet icke skulle vilja förbjuda lån för styrelsens ledamöter, att det skulle möta svårigheter att, under sådana förhållanden, erhålla lämpliga personer, hvilka vore hugade att emottaga uppdraget att vara ledamöter af sparbankens styrelse. Är det så illa stäldt i den ort, der det är fråga om inrättande af en sparbank, eller der sådan redan kommit till stånd, att man icke kan få lämpliga personer att sköta banken, med mindre dertill skola tagas sådana, som ej annorstädes kunna få sitt lånebehof tillfredsstäldt utan äro tvungna att låna af bankens medel, då får jag säga, att en sådan ort mycket hellre bör vara utan sparbank. Man bör väl icke för bekvämligheten uppoffra säkerheten.

En annan brist uti nu gällande sparbankslag är den, att lagen icke innehåller någon föreskrift derom, att uti de vid bankerna årligen förekommande revisionerna skall deltaga ett af Konungens befallningshafvande utsedt ombud. Vore detta förhållandet, skulle det icke kunna gå till så, som det nu en och annan gång sker, att till revisorer väljas personer, som sjelfva äro bankens låntagare, eller att revisorerna utses af personer, som antingen äro låntagare hos eller också förvaltare af banken. Hvad en revision, verkställd af sådana förtroendemän, har att betyda, derpå behöfver jag icke spilla

många ord, ty den torde oftast blifva utan all betydelse. Utskottet föreslår visserligen, att det skulle införas årliga inspektioner. Deremot ber jag att få erinra, att det icke är att hoppas, att vid en sådan inspektion sparbankens angelägenheter alltid skola blifva lika noggrant undersökta som vid en revision. Derför har också lagutskottet vid 1886 års riksdag af detta skäl tillstyrkt, och denna kammare bifallit, ett förslag i sådant syfte, att nemligen Konungens befallningshafvande alltid skulle förordna ett ombud att deltaga uti de årliga revisionerna.

*Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.*
(Forts.)

Slutligen har jag att anmärka emot sparbankslagen, att det, enligt densamma, verkligen får gå så långt, att en del af sparbankens medel ovilkorligen skola vara åtgångna, innan Konungens befallningshafvande eger rättighet att ingripa och påyrka utredning af sparbanken. Sparbankslagen stadgar nemligen, att så ej får ske förr än bankens tillgångar så minskats, att anledning är att antaga, att de ej lemna tillgång till mer än 95 procent af insättarnes fordringar. Det är följaktligen så, att förr än 5 procent af insättarnes medel gått förlorade, förr får en sådan åtgärd icke vidtagas. Under sådana förhållanden hafva desse alltid att påräkna en förlust af 5 procent. Dessförinnan har äfven sparbankens reservfond blifvit helt och hållet använd. Beräknar man sedan att bankens utredning icke aflöper utan betydliga kostnader, blir följderna att, med den nuvarande lagstiftningen i detta fall, en sparbank kan skötas så illa, utan att Konungens befallningshafvande har rättighet att för vidtagande af rättelse ingripa, att det af insättarnes medel åtgått så mycket, att de kanske icke hafva att förvänta mer än 75 å 80 procent utdelning å deras insatta medel. Jag anser därför att en ändring uti sparbankslagen bör ske uti det syfte, att Konungens befallningshafvande berättigas att för vinnande af rättelse i en sparbanks osunda förvaltning vidtaga erforderliga åtgärder härutinnan tidigare än nu är förhållandet. Konungens befallningshafvande bör hafva rättighet att i sådant afseende mellankomma, så snart Konungens befallningshafvande fått kunskap derom, att sparbanken icke skötes väl, eller att dess tillgångar eljest på ett betänkligt sätt äfventyras.

Jag har därför trott, att utskottets hemställan bort innefatta en begäran derom, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till en ny sparbankslag, uti hvilken det borde vara föreskrifvet: 1:o att icke någon sparbank finge inrättas utan att dervid förses med ett af vederbörande myndighet fastställt reglemente; 2:o att ledamöterna i sparbanksstyrelsen och de vid banken anstälde tjänstemännen skulle förbjudas att låna af de medel, som de sjelvtva förvalta, äfvensom därför ingå borgen; 3:o att uti de årliga revisionerna af sparbanks räkenskaper ett af Konungens befallningshafvande utsedt ombud egde rättighet att deltaga; samt 4:o att Konungens befallningshafvande skulle ega större frihet att till förhindrande deraf ingripa uti förvaltningen af de sparbanker, hvilka skötas illa. Om detta förslag, som är hvad jag ansett utskottet hafva bort föreslå, skulle bifallas, så är jag öfvertygad, att lagstiftningen angående sparbankerna skulle komma att blifva sådan, att densamma komme att bättre, än hvad nu är förhållandet, motsvara

Om ny lagstiftning angående sparbanker.

(Forts.)

de fordringar, som man med skäl har rätt att derpå ställa, och att sparbanksinstitutionen skulle komma att på ett tillfredsställande och ändamålsenligt sätt utvecklas.

Utskottet har erinrat derom, att Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län hos Kongl. Maj:t gjort en underdånig framställning derom, att förbud skulle meddelas sparbanksstyrelsens ledamöter och tjänstemän vid banken att låna af bankens medel. Öfver detta förslag har inforrats yttrande utaf samtliga Konungens befallningshafvande i riket. Af dessa hafva, om jag ej misstager mig, 12 tillstyrkt vidtagande af förändringar i detta afseende. 8 hafva ansett, att förbud mot borgen af ledamöter uti sparbanksstyrelse för lån af sparbankemedel borde utfärdas, samt 4 afstyrkt alla förändringar. Skulle nu utskottets förslag bifallas, blefve sannolikt följden den, att Konungens befallningshafvandes i Kopparbergs län förslag, för så vidt det ej blifvit af utskottet biträdt, möjligen skulle af Kongl. Maj:t lemnas utan afseende, ty Kongl. Maj:ts regering hade i detta fall fullt skäl antaga, att Riksdagen icke önskade den af Konungens förr bemälda befallningshafvande ifrågasatta förändringen, beträffande lån af sparbankens medel. Deruti ligger det också en icke så liten våda att bifalla utskottets förslag.

På grund af hvad jag nu antört och under åberopande af den af herr A. W. Nilson i ämnet väckta motion, som afser revision af hela sparbankslagen, får jag anhålla, det kammaren behagade besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ny lagstiftning angående sparbanker.

Herr Falk, Wilhelm: Utskottet har tillstyrkt den första delen af min motion, hvarför jag är synnerligen tacksam, men utskottet har icke anfört några giltiga skäl för sitt afstyrkande af motionens senare del, hvilken innehåller, att ledamot uti styrelse och tjänstemän vid sparbank, som hafva sig anförtrodd förvaltningen af bankens medel, icke få låna de medel, som de hafva om händer, annat än emot real-säkerhet. Jag anser dock, att denna senare del är fullt lika vigtig och väl förtjent af godkännande som den förra.

För tre år sedan förordnades jag af Konungens befallningshafvande uti Kopparbergs län att inspektera åtskilliga sparbanker uti detta län. Jag ansåg det då för min skyldighet att uti de af mig afgifna berättelser till Konungens befallningshafvande uppgifva de belopp, för hvilka såväl sparbanksstyrelsens ledamöter som äfven de vid banken anstälde tjänstemän häftade, dels såsom låntagare och dels såsom borgesmän. Dessa berättelser föranledde Konungens befallningshafvande att ingå till regeringen med underdånig begäran derom, att sparbankslagen måtte ändras derhän, att det måtte förbjudas ledamöter uti sparbanksstyrelse och de vid banken anställda tjänstemän att vare sig erhålla lån från banken eller ikläda sig någon borgensförbindelse för ur banken utlånade medel. Hvad beträffar förbudet att erhålla lån från sparbanken, så anser jag detta vara alldeles för strängt. Om betryggande säkerhet erhålles, böra väl styrelseledamöter och tjänstemän vid banken, lika väl som andra

personer, kunna få låna af bankens medel. Men deremot anser jag att insättarnes besparingar böra genom ändamålsenlig lagstiftning skyddas så, att de blifva oåtkomliga för länehungliga styrelseledamöter, som icke hafva annat än dåliga säkerheter att bjuda på. Obehagligt lär det väl vara för en sparbanksstyrelse att pröfva en kamrats, med namnsäkerhet försedd länehandling; det är dessutom osäkert, om en sådan pröfning blir så sträng, som den borde vara. Jag anser, att styrelsens ställning genom det föreslagna stadgandet blifver vida angenämare, än den nu är. Således böra de skärpta föreskrifterna icke åstadkomma någon svårighet att få dugliga personer, som vilja åtaga sig förvaltningen af sparbankerna. Skulle på något ställe svårighet i detta afseende uppstå, så anser jag det bättre, att der ingen sparbank finnes, än att insättarnes besparingar äfventyras derigenom att styrelseledamöter låna dem mot värdelösa säkerheter. Vi hafva ju dessutom postsparbankerna, hvilka äro säkra tillflyktsorter för de besparade medlen. Vidare hafva vi, åtminstone uti Kopparbergs län — jag vet icke huru förhållandet i detta afseende kan vara uti de andra länen — en s. k. länssparbank, som står under landstingets öfverinseende. Landstinget utser ledamöter uti styrelsen och revisorer af bankens räkenskaper. Styrelsen har sitt säte i residensstaden, och dessutom finnes det nämnder uti socknarne, som emottaga de insatta medlen och vid hvarje månads slut insicka dessa till länssparbanken. Det är således icke någon svårighet att få sina besparingar insatta.

Jag hemställer därför, om icke kammaren ville bifalla äfven den senare delen af min i ämnet väckta motion, med ett litet förtydligande: att till ledamot i styrelse och tjänsteman vid sparbank, som hafva sig anförtrodd förvaltningen af bankens medel, lån icke må utlemnas utan emot säkerhet af antingen inteckning i fast egendom inom hälften af medeltaxeringsvärdet för de tio sista åren å landtfastighet eller inom halfva brandförsäkringsvärdet å stadsfastighet, eller pant af statens, allmänna hypoteksbankens eller dermed närmast jemförliga obligationer, eller annan realsäkerhet, som sparbankens styrelse efter vanliga grunder pröfvar vara fullt betryggande mot förlust.

Herr Lundin: Då jag antecknat mig som reservant mot lagskottets nu föreliggande utlåtande, ber jag att få yttra endast några få ord. Enligt min tanke hafva sparbankerna tillkommit för att tillvarata de besparingar, hvilka genom träget arbete åstadkommit af de mindre jordbrukarne, näringsidkarne och äfven kroppsarbetarne inom de olika kategorierna. Uti dessa inrättningar hafva de ett tryggt förvaringsrum för sina små kapital. De senare åren hafva dock, med afseende å förvaltningen af dessa sparbanker, visat oss, att icke allt är som det borde vara. Dessa förhållanden äro nogsamnt kända af hvar och en af denna kammars ledamöter, och jag behöfver därför icke ytterligare påpeka dem. Detta har dock åstadkommit, att befolkningen blifvit rädd för att sätta in sina medel uti sparbankerna, hvilket väl torde vara ett bland de sorgligaste förhållanden, som existera här i landet.

*Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.
(Forts.)*

Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.
(Forts.)

För min del är jag därför nöjd med det beslut, hvartill lagutskottet kommit, då derigenom Konungens befallningshafvande komma att vaka öfver och skarpare kontrollera de olika sparbankernas förvaltning, och derigenom är ju ett stort steg framåt taget uti denna fråga. Utskottet har föreslagit, att det skulle förbjudas ledamot af styrelse för sparbank och vid styrelsen anställd tjensteman att såsom löftesman ikläda sig betalningsansvar för lån af sparbankens under styrelsens förvaltning ställda medel. Jag vill dock gå ännu längre. Jag anser nemligen, att förbudet för dessa personer skulle utsträckas äfven till erhållande af lån ur sparbanken. Detta må ursäktas mig, men jag är öfvertygad om, att om icke dylika lån beviljades, vore farorna i ekonomiskt afseende för sparbankerna betydligt mindre.

Jag gör likväl för närvarande icke något yrkande.

Herr Sjöcrona: Till en början ber jag få för kammaren tillkännagifva, att jag ingalunda är vän af statsförmynderskap. Jag vidhåller fortfarande den åsigt, som jag i ett för några år sedan afgifvet underdånigt betänkande angående ordnandet af vårt försäkringsväsende uttalat, nemligen, att lagstiftaren bör på det sorgfälligaste undvika att öfverskrida gränsen för det område, inom hvilket den menckliga verksamheten bör få utvecklas och röra sig fritt. Men å andra sidan anser jag nu, likasom då, att, om staten i sin politiverksamhet har att arbeta för samtliga sina medborgares välbefinnande, staten också måste, åtminstone då de enskildes krafter äro vanmäktiga, söka att förekomma sådana faror, som hota med ekonomisk förlust, och att staten för vinnande af detta mål har både rätt och pligt att ingripa äfven på det fria aftalets område.

Nu är det ju så, att insättarne i sparbanker till största delen äro mindre bemedlade personer, tjenare och omyndige, hvilka med full tillförsigt anförtro sina medel åt dessa banker utan att närmare reflektera öfver den säkerhet de hafva att erbjuda, ungefär så som då ett fruntimmer, enligt hvad jag en gång hört berättas, i fråga om säkerheten för ett lån fann sig fullt tillfredsställd, då låntagaren fäste hennes uppmärksamhet på, att hans skuldebref var skrifvet på stämpladt papper. Lyckligtvis har detta insättarnes förtroende till sparbankerna i allmänhet icke blifvit sviket, och jag hoppas, att det icke heller i framtiden skall blifva det. Men under senare tiden inträffade tilldragelser visa dock, att fara *kan* förefinnas för ekonomisk förlust för insättarne. Dessa kunna icke sjelfve bevaka sina intressen, deras krafter äro således vanmäktiga, ty de hafva, äfven om de kunna och vilja det, icke rätt att öfvervaka sparbankernas förvaltning, emedan de gent emot dessa, åtminstone i allmänhet, äro att anse endast som fordringsegare, mot hvilka sparbankerna till och med ofta funnit sig föranlättna att förbehålla sig en viss längre uppsägningstid, då fråga är om uttagande af större belopp. Således förefinnes ju med afseende på sparbankerna till alla delar de förutsättningar, som befinna sig på statens både rätt och pligt att ingripa. Detta är också erkänt genom utfärdande af kongl. förordningen den 1 oktober 1875. Men om derefter erfarenheten visat, att insättarne hotats med förlust, så är det väl också lagstiftarens både rätt och

pligt att söka åstadkomma sådana jemkningar och ändringar i denna förordning, att missförhållandet, så vidt möjligt är, för framtiden förebygges.

Det missförhållande, på hvilket jag och motionärerna syftat, är, att ledamöter i sparbanks styrelse och dervid anstälde tjänstemän få, utan att lemna realsäkerhet, ikläda sig betalningsansvar för lån af sparbanks medel. Såsom erfarenheten visat, har detta många gånger händt med afseende på direkta lån för styrelseledamöter, men, enligt hvad jag tror, ännu mycket oftare med afseende på löftesförbindelse för sådana lån. Vid sådana transaktioner kan, såsom lagutskottet anmärkt, lätt befaras, att styrelsen af undseende för sin egen ledamot eller tjänsteman icke förfar med erforderlig stränghet och noggrannhet vid pröfningen af den säkerhet, som styrelseledamoten eller tjänstemannen såsom låntagare eller löftesman erbjudit; och jag måste villigt erkänna, att detta skäl talar för ett förbud äfven mot beviljande af lån åt styrelseledamot och tjänsteman. Men utskottet har icke vågat gå så långt af fruktan, att en lagbestämelse, som innehölle förbud mot lån i detta afseende, skulle skada sparbankerna. För bedrifvande af den lånerörelse, som sparbankerna nödvändigt måste utöfva, äro dessa anstalter i behof af ledamöter i styrelsen, hvilka genom tjänstemanna- eller affärsverksamhet hafva stått i liflig beröring med befolkningen inom orten och derigenom förvärfvat sig en fullständig kännedom om person- och sakförhållandena, hvilket är nödvändigt för att kunna pröfva de företedda lånehandlingarnas värde. Det kan nu lätt tänkas, att sådana personer, af hvilka icke finnas så särdeles många inom hvarje ort, icke gerna vilja mottaga det lönlösa uppdraget att vara ledamot i en sparbankstyrelse, då de derigenom äfventyra att icke kunna få tillfredsstäldt ett tillfälligt behof af lån. Man kan visserligen deremot invända, att en sådan person kan vända sig till någon annan penningeinträttning än sparbanken. Men det kan ju inträffa, att en sådan duglig och allmänt betrodd man är ledamot i alla de penningeinstitutioner, som finnas på orten, och om samma princip skulle göra sig gällande i alla dessa institutioner, skulle han vara alldeles utesluten från rättigheten att skaffa sig ett tillfälligt lån. Detta exempel är ingalunda något fantasifoster af mig, ty vid det tillfälle, då jag afgaf mitt underdåniga utlåtande rörande Konungens befallningshafvandes i Kopparbergs län framställning till Kongl. Maj:t i detta ämne, fans just i Mariestad en mycket vederhäftig och ansedd man, som samtidigt var styrelseledamot i alla de tre penningeinstitutioner, som der äro inrättade.

Vidare bör jag, lika med utskottet, erinra derom, att ledamöterna i sparbanksdirektioner i allmänhet höra till ortens mest vederhäftige och ansedde män, och att det vid sådant förhållande icke kan vara önskvärdt för dessa banker att från kretsen af sina kunder utesluta just dessa personer.

Dessutom får jag fästa uppmärksamheten derpå, att man vid pröfning af sådana ansökningar om lån, som icke grunda sig på realsäkerhet utan på borgen, i allmänhet, åtminstone enligt hvad jag

Om ny lagstiftning angående sparbanker.
(Forts.)

*Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.*
(Forts.)

såsom ordförande i ett par penningeförvaltande anstalter erfarit, utslutande fäster sig vid löftesmännens vederhäftighet och icke så mycket vid låntagarens. Söker nu en ledamot af en sparbanksstyrelse lån, så kunna ju de öfrige styrelseledamöterna bemöta honom dermed: »vi betvifla visserligen icke Eder vederhäftighet, men vi måste hafva tre goda namn, och I måsten således hafva två goda löftesmän.» Skaffar han dessa löftesmän, då är ju ingen skada skedd, om han får lånet.

Deremot är det ju mycket mer att befara, att en sparbanksstyrelse af undseende för den styrelseledamot, som uppträder såsom löftesman, skall tveka att säga honom: »vi anse Er icke vara vederhäftig.»

Vid sådant förhållande har, såsom herrarne veta, utskottet icke ansett sig kunna eller böra förorda förbud mot lån åt ledamot i sparbanksstyrelse, men väl funnit ett förbud mot iklädande af borgen kunna leda till det åsyftade målet. Derutinnan har, enligt mitt förmenande, utskottet ganska rätt, ty, enligt hvad utlåtandena öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Kopparbergs län framställning gifvit vid handen, är borgen den oftast förekommande formen, hvarunder ledamöter i sparbanksstyrelse ikläda sig betalningsansvar för lån af sparbankens medel. Såsom herrarne nu hört, hafva två af lagutskottets ledamöter velat gå längre, nemligen förbjuda allt utlemnande af lån till styrelseledamot och tjänsteman i sparbanker. Men deremot hafva åtskillige ledamöter af utskottet från Andra Kammaren reserverat sig och icke ens velat vara med om förbudet mot borgen. Då kan man väl med skäl ifrågasätta, om icke utskottet nu gått en lämplig medelväg. I afseende på de utlåtanden, som afgifvits öfver oftanämnda framställning från Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län, hafva elftva Konungens befallningshafvande utan vidare motivering tillstyrkt den gjorda framställningen om förbud såväl mot alla lån som mot borgen. Åtta Konungens befallningshafvande, och bland dem jag, hafva obetingadt tillstyrkt förbud mot borgen, men deremot uttalat sig mer eller mindre tveksamt, huruvida det kan vara lämpligt att absolut förbjuda lån. Och fem af Konungens befallningshafvande hafva hyst sådana betänkligheter mot förslaget, att de helt och hållet afstyrkt detsamma. Medelvägen mellan dessa utlåtanden torde således vara ungefär hvad utskottet tillstyrkt.

Nu har emellertid motionären herr Falk yrkat bifall till sin motion. För min enskilda del får jag tillkännagifva, att jag icke står långt ifrån honom i denna fråga, ty i det utlåtande, som jag afgaf öfver den oftanämnda framställningen från Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län, hemställde jag, huruvida icke för styrelseledamöter rättighet att taga lån ur sparbanks medel kunde beviljas med inskränkning till ett sammanräknadt belopp, som stode i ett visst förhållande till sparbankens reservfond. För detta yrkande kunde jag icke vinna majoritet inom lagutskottet, och för att vinna åtminstone något har jag förenat mig med majoriteten. Dessutom har jag anledning tro, att man icke kan komma längre i Andra Kammaren, och vid sådant förhållande tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till lagutskottets förslag i denna punkt.

Herr Leffler: En föregående talare yttrade ledsnad öfver det misstroende, som här i landet på senare tider uppkommit mot sparbankerna. Jag tror dock icke, att det är så farligt med detta misstroende. Fast mera tror jag, att de sparbanker, som förtjena förtroende, i själfva verket åtnjuta detta i mycket hög grad, såsom förhållandet säkerligen är med alla våra större sparbanker. Deremot fruktar jag, för min del, att det fins en stor del sparbanker, som verkligen åtnjuta förtroende men i själfva verket icke förtjena detta. Åtskilliga ganska svåra sparbankskandaler hafva på senare tiden inträffat, och det är en offentlig hemlighet, att icke så få sparbanker finnas, der förhållandena äro ganska betänkliga, oaktadt det ännu icke kommit till allmänhetens kännedom. Det är äfven en känd sak, att i ganska många fall olägenheterna hafva framkallats derigenom att styrelseledamöter hafva blifvit läntagare och borgesmän i stor skala, och på grund häraf instämmer jag till alla delar i motionären herr Falks yrkande, att detta måtte förbjudas. Att, såsom utskottet nu föreslår, förbjuda styrelseledamöter att vara löftesmän men tillåta dem att blifva läntagare, det erinrar allt för mycket om den kända metoden att sila mygg och svälja kameler. Det skulle också synas ganska egendomligt, om Riksdagen i en skrifvelse till Kongl. Maj:t begärde ändring i ett mindre missförhållande men lemnade det större onda oantastadt. Det fins dessutom åtskilliga andra brister i vår sparbankslagstiftning. Men då dessa redan blifvit frambållna af den förste talaren, herr Fröberg, vill jag icke upptaga kammarens tid med att upprepa detta, utan beder endast att till alla delar få instämma med honom.

Nu är det väl sant, hvad lagutskottets ärade ordförande yttrade, att det är ringa utsigt för att få Andra Kammaren med på något mera vidtgående förslag till inskränkning i sparbankernas frihet. Men jag tror, mine herrar, för min del, att det är nästan lika liten utsigt att få medkammaren att gå in på det som utskottet nu har föreslagit; åtminstone är det ett betänkligt sakförhållande, att reservationer mot utskottets hemställan blifvit afgifna af flertalet af Andra Kammarens utskottsledamöter. Under sådana förhållanden tror jag det icke vara utan vikt, att denna kammare öppet uttalar, att kammaren anser den nuvarande sparbankslagstiftningen otillfredsställande. Om derefter, hvilket till äfventyrs torde vara ganska antagligt, förr eller senare en sparbankskraçh inträffar i vårt land, så har åtminstone denna kammare fritagit sig från ansvaret därför. För min del kan jag således icke finna annat, än att det vore godt, om vi uttalade oss för behovet af en sparbanksreform, och på grund deraf anhåller jag att få, i likhet med herr Fröberg, yrka en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om en nådig proposition angående ny lagstiftning rörande de enskilda sparbankerna.

Herr Ekdahl: Jag ber att få inlägga min protest mot det påståendet af min länskamrat, att det skulle råda ett allmänt misstroende mot de enskilda sparbankerna. Så är åtminstone icke förhållandet i det län han tillhör, ty i Stockholms län är förtroendet till dessa banker fast och orubbadt, och tror jag att man äfven i de

Om ny lagstiftning angående sparbanker.
(Forts.)

*Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.*
(Forts.)

angränsande länen kan göra samma erfarenhet. Hvad särskildt Stockholms läns sparbank angår, så har den på några och 20 år vuxit derhän i följd af de stora insättningarna, att denna sparbank nu är en af de allra största i riket. Jag har sjelf i 30 års tid deltagit i förvaltningen af en sparbank i det samhälle jag tillhör, och att äfven denna har vunnit förtroende framgår deraf, att insättarne mången gång velat der placera större belopp än vi enligt reglementet hafva rätt att emottaga. Denna sparbank har nu existerat i öfver 50 år, och förlusten på utlåningen har under denna tid icke utgjort mer än 1,000 kronor.

De betryggande garantier, som emellertid åsyftats i den förut omnämnda framställningen från Kongl. Maj:ts befällningshafvande i Kopparbergs län, hafva vi dock, i sparbankernas allmänna intresse, ansett välbetänkta, och då det yttrande denna sparbank afgaf till svar på den ofvannämnda framställningen alldeles öfverensstämmer med det af motionären herr Falk nu gjorda yrkande, så kan jag, för min del, icke annat än till alla delar instämma i detsamma.

Herr Carlheim-Gyllensköld: För min del tror jag, att detta lagutskottets betänkande utgör ett alldeles påtagligt bevis för att något behöfver göras för åstadkommande af ändring i sparbankslagen. Här äro nu tre särskilda förslag väckta, och lagutskottet har biträdt två af dem. Ensamt detta är för mig en häntydning på att en revision är nödvändig. Men jag tror, att äfven åtskilliga andra omständigheter finnas angående våra sparbankers organisation och skötsel, som kunna tariffa någon reglementering, utan att man derför behöfver för mycket inskränka det fria sätt, hvarpå de nu operera. Bland annat, är ett förhållande dunkelt. Om jag t. ex. frågar, hvem som eger sparbankernas reservfond, så skall man i de flesta fall blifva mig svaret skyldig, ty derom fins ingenting bestämdt.

På grund häraf får jag förena mig med den förste ärade talaren, herr Fröberg, och anhålla, att Riksdagen, med afslag å utskottets framställning i denna punkt, måtte besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran att sparbankslagen i sin helhet underkastas en detaljerad granskning, och att förslag i sådant syfte afgifves.

Herr vice talmannen: För min del gifver jag obetingadt företräde åt herr Falks förslag. Det förefaller mig synnerligen egenomligt att förbjuda styrelseledamöter uti en sparbank att gå i borgen, men medgifva dem att få lån utan mot realsäkerhet. Dessa tvenne arter af förbindelser, borgen och lån utan realsäkerhet, hafva i afseende på ställningen till banken samma karakter. De skäl, som blifvit af utskottet anförda, synas mig mycket svaga. Nu har likväl underrättelse ingått, att Andra Kammaren antagit utskottets förslag, och då ett beslut, sådant som utskottet föreslagit, och det, som af herr Falk framstälts, till äfventyrs icke kunna sammanjemkas, torde det vara bättre att låta en skrifvelse afgå i den form, den blifvit framställd, och att hoppas att Kongl. Maj:t, som svårigen kan underlåta att inse det svaga uti en sådan framställning, som

denna, äfvenledes skall taga in den mera omfattande bestämmelsen, hvilken utan tvifvel är den enda rigtiga.

*Om ny
lagstiftning
angående
sparbanker.*
(Forts.)

Herr Sjöcrona: Jag har begärt ordet endast för att få tillkännagifva, att enligt ingången underrättelse Andra Kammaren med öfvervägande pluralitet antagit utskottets förslag till skrifvelse, och vid sådant förhållande tror jag klokheten bjuda, att äfven Första Kammaren förenar sig i samma beslut.

Jag har, redan då jag förut hade ordet, antydt, att jag visserligen icke skulle hafva något emot, att den ifrågasatta nya lagbestämmelsen ginge något längre, än hvad utskottet föreslagit, men jag antager, i likhet med herr vice talmannen, att, som Kongl. Maj:t ännu icke pröfvat Konungens befallningshafvandes i Kopparbergs län framställning och samtliga länsstyrelsernas och öfverståthållare-embetets med anledning deraf afgifna utlåtanden, Kongl. Maj:t möjligen skulle kunna finna, att något mera borde göras, än Riksdagen nu beslutar att anhålla om, och i så fall har Kongl. Maj:t sin höga rätt att derom till Riksdagen framställa förslag.

Jag tillåter mig således upprepa min redan förut gjorda anhållan om bifall till utskottets förslag.

Herr Fröberg: Efter det beslut, som, enligt hvad nu blifvit upplyst, af Andra Kammaren i frågan fattats, anser jag det alldeles nödvändigt, att denna kammare bifaller det af mig framställda förslaget, ty i sådant fall måste af lagutskottet företagas en sammanjemkning af kamrarnes olika beslut, och dervid synes det mig, som om utskottet möjligen skulle kunna framställa ett förslag, som i någon mån bättre än utskottets förevarande hemställan tillgodosåge sparbanksintresset.

Jag får därför fortfarande anhålla om bifall till det af mig gjorda yrkandet.

Herr Falk, Wilhelm: Som beslut redan fattats af Andra Kammaren, afstår jag från mitt yrkande.

Herr Lundin: I likhet med herr Falk afstår äfven jag från mitt yrkande.

Herr Ekdahl: Äfven jag anhåller att få afstå från det af mig gjorda yrkandet.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på förevarande punkt yrkats, dels att den samma skulle godkännas, dels ock, af herr *Fröberg*, att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ny lagstiftning angående sparbanker.

Härefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig anse propositionen på punktens godkännande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner 1 punkten i lagutskottets utlåtande n:o 38, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr Fröbergs yrkande i ämnet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—42;
Nej—31.

2 punkten.

Godkändes.

Föredrogs å nyo och godkändes lagutskottets den 9 och 12 inne varande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 39, i anledning af väckt motion om ändring i vissa delar af förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862; och

n:o 40, i anledning af väckta motioner om ändringar i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

Föredrogs å nyo och godkändes konstitutionsutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 6, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till ändringar i riksdagsordningens föreskrifter om riksdagsmannaval.

Föredrogs å nyo och lades till handlingarna statsutskottets den 11 och 12 innevarande april bordlagda memorial n:o 35, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående Kongl. Maj:ts proposition i fråga om tiondefrihet för Höganäs stenkolsverk.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 11 och 12 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 9, angående allmänna bevillningen.

1 punkten.

Herr Ölander: Herr grefve och talman, mine herrar! Bevillningsutskottet har erkänt befogenheten af de till grund för min motion framställda anmärkningarna mot Kongl. Maj:ts utslag den 3 december 1886, hvarigenom Korsnäs sågverksbolag beviljats rätt att från sin beskattningsbara inkomst afdraga värdet å det i bolagets rörelse använda sågtimmer från arrenderade skogar, men utskottet anser, att, då Kongl. Maj:t i ett senare utslag af den 27 oktober 1887 i fråga om nämnda bolags beskattning för år 1885 frångått sin i förra utslaget uttalade uppfattning, grunden för min motion derigenom skulle hafva förfallit. Granskar man emellertid Kongl. Maj:ts sista utslag, så innehåller det, att Kongl. Maj:t förklarar, »att som, enligt hvad dämera blifvit upplyst, vid afslutandet af Korsnäs sågverksaktiebolags räkenskaper för år 1884 iakttagits, att, innan vinsten utförts, afdrag för värdet af det under året från egna eller arrenderade skogar använda timret egt rum med 268,801 kronor 95 öre, samt bolaget således icke kunde anses berättigadt att ytterligare vid beräkning af den beskattningsbara vinsten njuta afdrag med en krona för hvarje timmerträd, som under året från egna eller arrenderade skogar försågats, Kongl. Maj:t pröfvade skäligt att, med ändring af kammarrättens utslag, bestämma, att bolaget skulle för år 1885 erlägga bevillning af inkomst för tillhoppa 306,654 kronor.»

Mig synes, att Kongl. Maj:t i detta utslag tvärtom har vidhållit sin uppfattning derom, att afdrag af nu ifrågavarande beskaffenhet får ega rum, och endast ogillat bolagets allt för obefogade begäran att mer än en gång få beräkna sig detta afdrag till godo.

Nu är det klart och med bevillningsförordningen fullkomligt öfverensstämmande, att sågverksegare, i likhet med hvarje annan industriidkare, bör få göra afdrag på sin beskattningsbara inkomst för kostnaden för den i hans rörelse använda råvaran; men hvilken är denna kostnad i nu förevarande fall, d. v. s. hvilken är kostnaden för det vid sågverksrörelse använda virke, som tages från arrenderade skogar? Det är naturligtvis arrendesumman. Men då vore det väl också det enklaste och rättaste att i stället för att medgifva afdrag för värdet af nämnda virke medgifva afdrag för sjelfva arrendesumman. Nu kan visserligen frågas: är icke arrendesumman, d. v. s. hvad virket kostar sågverksegaren, liktydig med värdet på detta virke? Det kan visserligen synas så, men för den, som är bekant med förhållandena i Norrland, ställer sig saken dock betydligt annorlunda. Skogarne deruppe och kanske på många andra ställen kunna vara arrenderade för en lång följd af år, och kontrakten kunna vara uppgjorda för länge sedan på tider, då skogen ännu hade ringa värde i förhållande till hvad derför nu betalas. Det nuvarande värdet är således ganska ofta mycket högt och betydligt öfverstigande de kostnader, sågverksegaren fått vidkännas för detsamma. Men det

Ifrågasatt tillägg till bevillningsförordningen om beskattning af sågverksrörelse.

Ifrågasatt tillägg till bevillningsförordningen om beskattning af sågverksrörelse. är ju egentligen blott dessa kostnader, som lagligen böra få afdragas inkomsten. Hvad virkets nuvarande värde öfverstiger dessa kostnader är ju en vinst, och den bör väl beskattas. Afdrages hela värdet, kan en del af vinsten blifva skattefri, och i många fall är denna vinst den förnämsta vid sågverksrörelse. Jag är alldeles öfvertygad, att om man vänder om förhållandet, om man tänker sig att en sågverksegare af en eller annan anledning kommit att få för skogen erlægga mera, än den för närvarande är värd, så skall han icke åtnöja sig med att få afdrag allenast för detta värde, utan han skall, och det fullt lagenligt, påyrka afdrag för hvad han verkligen för skogen betalt.

(Forts.)

Nu kan i fråga om Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda utslag saken bero på, efter hvilken grund sågverksegaren i sina räkenskaper beräknar värdet af det virke, han använder från arrenderade skogar. Sker det i öfverensstämmelse med de kostnader, han haft för det samma, då är ju ingenting att häremot anmärka. Sker det åter efter det under beskattningsåret gängse priset derå, då kunna de oegentligheter, jag påvisat, inträffa, och då visar sig en förändring af bevillningsförordningen vara nödvändig.

Som jag emellertid icke kan nu lemna en bestämd utredning i detta afseende, vill jag icke vidhålla min motion, men ber att, i likhet med hvad jag vet redan vara gjordt eller komma att göras inom Andra Kammaren, få framställa följande yrkande: att *Riksdagen — under åberopande att gällande bevillningsstadga vid tillämpningen visat sig i afscende på det sätt, hvarpå sågverksrörelse beskattas, gifva anledning ti'l tolkning, som kan synas oegentlig — må hos Kongl. Maj:t i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes rörande detta förhållande låta åstadkomma utredning samt utarbete och för nästa års riksdag framlägga förslag till förtydligande af bevillningsstadgan, i hvad den afser sågverksrörelsens beskattning.*

Friherre Barnekow: Herr grefve och talman, mine herrar! För att klargöra denna fråga måste man uppställa tvenne alternativ. Det ena är, då sågverksegaren själf eger skogen. I detta fall synes man såsom normalpris i Norrland hafva bestämt en krona för hvarje träd, som hugges. Och det må vara rätt, att ett sådant värde åsättes.

Det andra alternativet är, då sågverksegaren arrenderat skogen. Med arrenderad skog lär menas, då man köpt skog för längre tid för afverkning på annans mark. Då frågas: hvad är värdet på denna skog? Ja, då går det naturligtvis icke an att sätta det till en eller två kronor per hugget träd, utan det måste ju blifva det värde, som sågverksegaren köpt den för, och detta värde eger sågverksegaren att afdraga. Det är således ett alldeles olika förhållande, om han eger eller arrenderar skogen.

Den ärade motionären har icke yrkat bifall till sin motion, men jag skall ändå tillåta mig att något litet granska densamma.

Han begär, att till 10 § 3 mom. bevillningsförordningen skulle göras ett tillägg, så lydande, att afdrag icke må ega rum för värdet af det vid sågverksrörelse och trävaruexport använda virke från arrenderade skogar; men i 4 § mom. C) står, att han eger rätt

att göra afdrag för arrende. Således skulle dessa två §§ komma i kollision med hvarandra — då värdet å den arrenderade skogen måste vara arrendesumman. Enligt den förra skulle man *icke* få göra afdrag för sådant virke, enligt den senare skulle deremot afdrag vara tillåtet.

Nu sade den föregående talaren, att det icke var någon skilnad mellan de tvenne åberopade, af Kongl. Maj:t fälda utslagen, men det sista utslaget är just alldeles i öfverensstämmelse med motionärens åsigt.

Då jag anser, att det icke skulle tjena något till att komma till Kongl. Maj:t med en skrifvelse i föreslaget syfte, alldenstund Kongl. Maj:ts senaste utslag enligt min uppfattning fullständigt klargör frågan, och Första Kammarén dessutom vid sistlidne riksdag afslog frågan om en dylik skrifvelse, anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

Herr Sjöröna: Jag ber endast att få tillkännagifva, att jag delar de åsikter, den förste ärade talaren uttalar.

Så vidt jag kan finna, är grundsatsen i bevillningsstadgan den, att hvarje verklig inkomst skall beskattas. Om man nu säger, att inkomst af skogsafverkning beskattas genom fastighetsbevillningen, begär man enligt min uppfattning ovilkorligen ett misstag, ty det kan ju lätt hända, att en egendom med stor skogsareal taxerats endast med hänsyn till den afkastning, den kan gifva såsom jordbruksfastighet. Vid sådant förhållande blir icke skogsafverkningen beskattad. Jag anser därför, att i den mån skogsafverkningen öfverstiger hvad man kan anse vara det normala för hvarje år, bör denna afverkning beskattas, och då genom det skrifvelseförslag, den förste talaren framställt, en rättelse i antydda hänseendet skulle kunna åstadkommas, anhåller jag att få instämma i hans förslag och yrka bifall till detsamma.

Herr Ölander: Jag vill blott med anledning af herr ordförändens i bevillningsutskottet anmärkning, att den ändring, jag genom min motion afsett i bevillningsförordningen, skulle stå i strid med ett annat af dess stadganden, uttala min förmodan, att denna anmärkning måtte vara beroende på ett misstag. Det förekommer visserligen på ett ställe i berörda förordning, att man är berättigad att från sin beskattningsbara inkomst afdraga arrende och omkostnader, men det är just detta stadgande jag yrkar måtte kvarstå, och att deremot afdrag icke måtte få göras för *värdet* af från arrenderade skogar hemtadt virke, derom bevillningsförordningen nu ej eger någon föreskrift; och afser min motion därför att i förordningen införa en dylik föreskrift. Jag har ju nyss visat den stora skilnaden mellan värdet af den arrenderade skogsmarkens afkastning och arrendet för samma mark. Skulle dessa begrepp förväxlas, så är jag rädd för, att man i de räkenskaper, som föras vid sågverken, mycket lätt kunde komma att uppföra det använda sågtimrets värde i stället för den verkliga kostnaden för detsamma och för nämnda värde beräkna afdrag å vinsten, hvarigenom, på sätt jag förut nämnt, en del af denna sist-nämnda kunde komma att blifva skattefri.

*Ifrågasatt
tillägg till
bevillnings-
förordningen
om beskatt-
ning af såg-
verksrörelse.*

(Forts.)

Herr Forssman: Så vidt jag kan finna, är genom den sist af Kongl. Maj:t i det anförda beskattningsmålet meddelade resolutionen den egentliga och förut befintliga anledningen till anmärkning för fallen. Det är alldeles tydligt, att en industri som förädlar råvaror bör hafva rättighet att vid uppgörandet af bokslut och beräkningen af sin vinst afdraga värdet på råvaror och materialier, som den användt, och jag kan icke förstå, att den omständigheten, att man på det ena eller andra sättet kommer i besittning af råvaran, bör inverka på rättigheten att beräkna sig till godo afdrag af råmaterialiets värde. Har därför ett sågverksbolag kommit i besittning af skog genom köp eller genom arrende, som tillförsäkrar detsamma afverkningsrätt under en viss följd af år, kan jag ej finna, att detta är en giltig anledning till olika afdrag i ena eller andra fallet. Under sådana omständigheter anser jag, att det bör i hvarje fall bero på beskattningsmyndigheterna att pröfva, huru vida det afdrag, som sågverksegare beräkna sig till godo för afverkad skog, öfverensstämmer med skogsvärdet eller icke. Det kan så mycket mindre vara anledning att förmäna arrendatorer och innehafvare af arrendekontrakt att göra afdrag för skog, som fastighetsbevillning äfven utgöres under den tid kontraktet varar. Jag finner således för min del, att, då praxis vid lagens tillämpning på sista tiden gått i den riktning, som det sist anförda exemplet utvisar, någon giltig anledning icke finnes vare sig till förändring i bevillningsförordningen eller till en skrivelse till Kongl. Maj:t, och jag får därför yrka bifall till utskottets förslag.

Friherre Barnekow: Frågar man, hvilket värde bör i räknenskaperna åsättas en vara, så kan detta icke vara annat än det pris man gifvit för densamma. Om t. ex. en qvarnegare köper 100 tunnor säd à 10 kronor per tunna, så kan han dock icke, om säden sedan stiger i pris med 1 krona per tunna, i räknenskaperna införa det höjda priset, så länge ännu säden är i hans ego. På samma sätt är det med skogen; om dess värde efter köpets afslutande stiger, får man ej uppföra detta i räknenskaperna, utan hvad man verkligen betalt därför, ty annars kommer ej bokslutet att utvisa den vinst, som man verkligen gjort på sin rörelse, och det är egentligen vinsten, som bör utgöra föremål för beskattningen. Skulle någon tolka ordet *värde* origtigt, så är det ju ett fel, men bevillningsutskottet har ansett det böra tagas i betydelsen af det pris, som man betalt. Hvad det beträffar, att det betalas fastighetsbevillning, så har den invändningen ingen betydelse, ty sedan egaren sålt skogen, betalar han icke fastighetsbevillning för densamma. Skulle således några felaktigheter förekomma, så beror det på att i räknenskaperna origtiga värden blifvit införda, värden som i verkligheten icke blifvit betalda, och det ankommer då på vederbörande att granska dessa räknenskaper. Såsom sakerna nu stå, kan jag icke finna att något kan göras dervid.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i fråga om förevarande punkt yrkats, dels att utskottets deri gjorda hemställan skulle bifallas, dels ock, att

kammaren, med afslag å utskottets hemställan, ville, på sätt herr *Ölander* under öfverläggningen föreslagit, besluta, att Riksdagen — under åberopande att gällande bevillningsstadga vid tillämpningen visat sig i afseende på det sätt, hvarpå sågverksrörelse beskattas, gifva anledning till tolkning, som kan synas oegentlig — skulle hos Kongl. Maj:t i skrivelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes rörande detta förhållande låta åstadkomma utredning samt utarbета och för nästa års riksdag framlägga förslag till förtydligande af bevillningsstadgan, i hvad den afser sågverksrörelsens beskattning.

Herr grefven och talmannen gjorde härefter propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Sjöcrona* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslögs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 1 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och antages herr *Ölanders* under öfverläggningen framställda förslag i ämnet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—54;
Nej—11.

2 och 3 punkterna.

Biföllos.

Sista punkten.

Lades till handlingarna.

Föredrogs å nyo och bifölls bevillningsutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda betänkande n:o 10, i anledning af väckt motion om borttagande af den personliga sjukvårdsafgiften.

Föredrogs å nyo och godkändes lagutskottets den 11 och 12 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 41, i anledning af väckt motion om antagande af lagbestämmelser angående skydd mot efterbildning af fotografialster.

*Samman-
jemknings-
förslag i
fråga om mo-
tivering för
en skrifvelse
till Konun-
gen, rörande
ändring i
konkurs-
lagen*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda memorial n:o 42, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om 2 punkten i utskottets utlåtande n:o 22, öfver väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862.

Herr Ekenman, Victor: Med den formella behandling, som denna fråga fått i lagutskottet, en behandling, som äfven är af betydelse i konstitutionellt hänseende, har jag icke varit belåten och har därför antecknat mig såsom reservant i frågan. Nu anhåller jag därför att något närmare få angifva min uppfattning af frågan och det sätt, hvarpå jag anser att den bort behandlas.

Kammaren torde finna af föreliggande betänkande, att sedan Första Kammaren godkänt den framställning, som lagutskottet i sitt betänkande n:o 22 gjort i anledning af väckta motioner rörande bestämmande och reglerande af arfvoden i konkurser, Andra Kammaren äfven godkänt detsamma, men dervid antagit en helt annan motivering. Då sedermera ärendet anmäldes i lagutskottet, beslöt man der sammanjemka de olika motiven för kamrarnes lika beslut. Utskottet åberopar i föredragna betänkandet såsom stöd härför 63 § riksdagsordningen, hvilken säger: »stanna Kamrarne öfver någon fråga, deri ständigt eller i dess ställe särskildt tillsatt utskott sig yttrat, uti hufvudsakligen eller till vissa delar olika beslut, då skall utskottet söka att de olika meningarne, så vida möjligt är, sammanjemka och med förslag derom till Kamrarne inkomna.»

Men detta fall är här alldeles icke före, ty kamrarne hafva fattat alldeles lika beslut, och efter min mening kan icke någon sammanjemkning af motiv ega rum. Emellertid har, såsom sagt, en annan mening i utskottet gjort sig gällande.

Jag tillåter mig nu att påvisa, att 63 § förutsätter såsom anledning till sammanjemkning kamrarnes olika beslut. Om man nu likväl antager, att motiven på ett så väsentligt sätt ingrediera i beslutet, att de utgöra en del af detta, samt sammanjemkning af motiv skulle kunna ske, så kan ju hända att, när sammanjemkningsförslaget till kamrarne inkommit, någoudera kammaren icke vore belåten dermed, och hela frågan komme att förfalla, oaktadt de båda kamrarne i hufvudfrågan fattat lika beslut, hvilket väl vore föga rimligt. Anser man åter, såsom jag för min del, att icke motiven så väsentligt ingrediera i besluten, så kan jag icke finna att 63 § är tillämplig på detta fall, ty der står uttryckligen: »olika beslut». Jag hyser den åsigten, att utskottet i detta fall borde hafva tillvägagått på samma sätt som skedde 1880, då utskottet expedierade en skrifvelse i en fråga, der den ena kammaren ogillat i betänkandet anförda motiv, hvilka gillats af den Andra Kammaren; skrifvelsen expedierades

utan anförande af några motiv, hvarom det då väcktes förslag. Dessutom kan man lätt finna, att följderna af utskottets sätt att tillvägagå skulle kunna leda till rent af orinligheter. Motiven kunna ju vara vidlyftiga och upptaga många tryckta sidor, och för att åstadkomma en sammanjemkning blefve man då nödgad att taga en rad eller ett ord här och en rad der. Jag skall emellertid ej framställa något yrkande, utan har endast velat få min särskilda mening antecknad till protokollet, enär jag anser det vara af vigt, att utskottets tillvägagående ej måtte lemnas utan anmärkning.

Sammanjemkningsförslag i fråga om mötöveringen för en skrivelse till Kongen, rörande ändring i konkurslagen.
(Forts.)

Herr Sjöcrona: Såsom herrarne behagade erinra sig, gjordes vid behandlingen af denna fråga, om ändring i bestämmelserna angående arfvoden till gode män och sysslomän samt rättens ombudsman i konkurser, af flere talare anmärkning mot de motiv, som lagutskottet anført till stöd för sitt förslag om skrivelse till Kongl. Maj:t. Anmärkningarna bemöttes af mig och andre ledamöter i lagutskottet, och vid sådant förhållande måste väl Första Kammaren anses hafva godkänt motiven, då kammaren utan vidare biföll utskottets hemställan om denna skrivelse. Andra Kammaren åter beslöt sig för att återremittera ärendet till utskottet, och när det kom tillbaka, biföll det förslaget med förändrade motiv. Vid sådant förhållande hafva kamrarna fattat olika beslut, och det fall föreligger, som i 63 § riksdagsordningen förmäles, då utskottet skall försöka åstadkomma en sammanjemkning. Jag kan således icke annat finna, än att utskottets förslag är fullkomligt riktigt i formelt hänseende. För min del skulle jag icke hafva haft något emot, att utskottet omedelbart framkommit med ett förslag till underdånig skrivelse, hvari de olika motiven sammanjemkats på sätt nu skett; det hade varit enklare och hade icke gjort saken vidlyftigare än den förtjenar. Då utskottet emellertid följt en fullkomligt formelt riktig grundsats, synes mig dess förslag icke kunna annat än bifallas. Om detta bifall erhålles, får utskottet afgifva förslag till skrivelse, innehållande dessa motiv, sådana de i sammanjemkningsförslaget föreligga, tillika med det af båda kamrarna fattade beslutet i afseende på klämman, och således uppstå icke några flera svårigheter eller vidlyftigheter. Jag tillåter mig därför att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr vice talmannen: Enligt min uppfattning godkännes i ett föredraget betänkande icke något annat än den så kallade klämman. Något annat föredrages icke, och i händelse icke särskildt yrkande framställes i afseende på motiveringen, antingen om ett godkännande eller afslag eller om någon ändring deri, är denna fråga öppen, till dess att kammaren skall justera skrivelsen. Frågan är icke utan sin vigt, ty i händelse utskottets yttrande innehåller ett afstyrkande af den föreslagna åtgärden, förekomma motiven icke till granskning i kammaren och hafva således för kammarens räkning ingen betydelse, men innehåller åter utskottets yttrande ett förslag om något positivt, så återkomma motiven i skrivelsen. Enligt min tanke hade det varit rätt, om lagutskottet vid skrivelsens affattande gjort den

Samman- motivering, som nu är framställd till kammarens pröfning, och då
 jemknings- hade det ankommit på kammaren att godkänna skrifvelsen eller icke.
 förslag i Säsom frågan nu föreligger, innebär den en hemställan från lag-
 fråga om mo- utskottet, att kammaren måtte godkänna de nu upplästa motiven,
 tiveringen för och i det fallet kan jag icke anse kammaren vara förhindrad att
 en skrifvelse till Konun- göra det, ty kammaren har förut icke fattat beslut i afseende på
 gen, rörande ändring i motiveringen, och förslaget innehåller således i sjelfva verket icke
 konkurs- något annat, än att den blifvande motiveringen till skrifvelsen nu
 lagen. godkännes. Hvad som egentligen ligger vigt på, och hvarför jag
 (Forts.) begärde ordet, är, att jag velat framhålla, det kammaren icke kan
 anses hafva godkänt utskottets motivering därför att den godkänt
 klämmen.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes hvad utskottet i
 förevarande memorial hemställt.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på
 föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskotts-
 betänkandena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången,
 derefter bevillningsutskottets betänkande n:o 8 samt sist öfriga ären-
 den, som denna dag bordlagts andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 9,5 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.